

Plaatsingslijst van het archief van W.G. Overbosch

Levensjaren 1919-2001 (1937-2001)

Samengesteld door drs. K.D. Houniet

Historisch Documentatiecentrum voor het
Nederlands Protestantisme (1800-heden)
Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 954
Februari 2013

Inleiding

Beperkte toegankelijkheid

Het archief is niet vrij toegankelijk. De dagboeken zijn gesloten te houden tot 25 jaar na het overlijden van ds. Overbosch, dat wil zeggen tot 30 januari 2026.

W.G. Overbosch

In februari 2013 werd het archief van ds. W.G. Overbosch (1919-2001) door bemiddeling van Marcel Barnard aan het Historisch Documentatiecentrum overgedragen. In het *Centraal Weekblad* stond een necrologie (van Klaas-Willem de Jong) die hieronder wordt afgedrukt.

Marcel Barnard voegde daar nog aan toe dat Overbosch jarenlang voorzitter (hij was ook de oprichter) van de Prof. Dr G. van der Leeuw-stichting is geweest, alsmede ook van verschillende erediens-organen van de Nederlandse Hervormde Kerk en later de SoW-kerken.

W.G. Overbosch: organisator van de liturgische beweging

Vorige week maandagnacht overleed op 81-jarige leeftijd Willem Gerard Overbosch. Velen die dit lezen zullen zich wellicht afvragen, wie hij was. Overbosch genoot aan de basis van de kerk maar beperkt bekendheid. Liturgisch geïnteresseerden zullen zijn naam echter meer dan eens zijn tegengekomen. De liturgische ontwikkelingen in de SoW-kerken zijn moeilijk denkbaar zonder zijn inzet.

Het begon voor Overbosch met de restauratie van de door oorlogsschade ernstig getroffen dorpskerk van Ressen, waar hij in 1944 als predikant begonnen was. Het gaf hem landelijke bekendheid. In Amsterdam kreeg hij vervolgens de kans zijn vleugels uit te slaan. Van 1949 tot 1984 was hij verbonden aan de Commissie Groot-Zuid, die in de hoofdstad de ontmoeting tussen kerk en intellectuelen en kunstenaars gestalte probeerde te geven. Het werk van de Prof.dr. G. van der Leeuwstichting, waarvan hij vele jaren voorzitter was, was hier nauw mee verwant. Dat de kunst zijn hart had, blijkt ook uit zijn inzet voor Openbaar Kunstbezit. In Amsterdam startte Overbosch in 1957 de zogenaamde 'nocturnen', later 'matinen' genoemd, samen met zijn collega predikant-dichter Willem Barnard en componist Frits Mehrrens. Overbosch bracht hier naast zijn visie op de ontwikkeling van de liturgie vooral zijn organisatorische talenten in. Vele van de nieuwe liederen uit het Liedboek voor de kerken zijn in deze broedplaats geboren. Nieuwe liturgische vormen zijn hier uitgeprobeerd, zoals de viering van het avondmaal met een tafelgebed, dus zonder didactisch formulier. Hoewel al eerder aanzetten in die richting waren gedaan, was deze benadering in de liturgische praktijk van die tijd nog zo goed als onbekend. In het verlengde van dit experiment ligt de verschijning van *De adem van het jaar* aan het begin van de jaren zestig. De Rooms-Katholieke kerk volgde in haar lezen van de bijbel een rooster met diepgaande historische

wortels die soms tot de eerste eeuwen van het christendom terugreiken. De adem van het jaar introduceerde deze wijze van Schrift lezen voor een breder protestants publiek. Het huidig liturgisch leesrooster is zonder deze uitgave ondenkbaar.

In later jaren heeft Overbosch op deze basis verder kunnen bouwen. Hij stimuleerde het ontstaan van zogenaamde liturgische proefparochies elders in het land: gemeenten waar vernieuwend liturgisch materiaal ontwikkeld en beproefd werd. Dat verscheen bijvoorbeeld in de Liturgische Handreiking: een losbladige uitgave, om de voorlopigheid van het materiaal te benadrukken. Toen na een langdurig proces in 1973 het Liedboek voor de kerken eindelijk verschenen was, had Overbosch zich al gezet aan de samenstelling van Een compendium van achtergrondinformatie bij dit interkerkelijk gezangboek. Aanvankelijk was de liturgische vernieuwing een strikt hervormde aangelegenheid. In de jaren zestig had Overbosch nog gearzeld, of een eventuele inbreng vanuit de Gereformeerde Kerken de ontwikkeling niet al te zeer zou afremmen. Met zijn medewerking aan de uitgave *Onze hulp*, verschenen in 1978, heeft hij laten zien dat van samenwerking tussen hervormden en gereformeerden wat te verwachten viel.

Ik begon te schrijven dat de naam van Overbosch velen waarschijnlijk niet direct bekend in de oren zou klinken. Toch heeft hij in de loop der jaren veel geschreven. In de Mededelingen van de Van der Leeuwstichting is menig artikel van zijn hand. Toen in 1985 *Eredienstvaardig* van start ging, een breed georiënteerd periodiek voor liturgie en kerkmuziek in de protestantse kerken, leverde hij de eerste jaargangen aan bijna elk nummer een bijdrage. Overbosch heeft echter met zijn pennenvruchten altijd maar een kleine groep geïnteresseerden bereikt. Hetgeen hij schreef was naar vorm en inhoud moeilijk toegankelijk. Zijn taalgebruik was niet altijd even vlot. Zijn teksten kennen tal van bijzinnen en tussenzinnen. Bij elk thema wordt op een veelheid van aspecten, op talloze mogelijke verbindingen en consequenties gewezen. Nuances waren Overbosch niet vreemd, maar zijn benadering kon tegelijk stellig zijn, op het hautaine en betweterige af. Ik verklaar dat uit het verzet waar de liturgische beweging – en dus ook Overbosch – mee werd geconfronteerd. Daarbij hoorde veel onkunde, die alleen met goed gedocumenteerde studies bestreden kon worden.

Als we de balans opmaken van hetgeen W.G. Overbosch voor de kerken betekend heeft, dan liggen zijn verdiensten vooral op het organisatorisch vlak. Hij heeft met vooruitziende blik en op kundige wijze de faciliteiten weten te bieden voor het kunstzinnig en wetenschappelijk verantwoorde liturgisch experiment. Van de liturgische teksten van Overbosch uit *Onze hulp* is in het *Dienstboek*. Een proeve bijna niets overgenomen. 't Meeste van wat hij verder geschreven heeft, zal vermoedelijk niet vaak meer worden aangehaald. Het is door anderen van de teams waarin hij werkte dikwijls mooier en krachtiger verwoord. Niet voor niets werd Overbosch – voor intimi Tim – door bewonderaars ook wel Toverbosch genoemd. Hij had de juiste contacten, hij kende de weg in kerkelijk Nederland, hij wist hoe dingen voor elkaar te krijgen: zonder zijn initiatieven had de liturgie van de SoW-kerken er anders uitgezien!

Klaas-Willem de Jong in *Centraal Weekblad* 49 (2001), nummer 6 (9 februari).

Een groot aantal dagboeken was door W.G. Overbosch genummerd en deze nummering is in onderstaande lijst gehandhaafd (inventarisnummers 1-165). De stukken zijn beschreven zoals ze werden aangetroffen. Om die reden zijn de brieven niet in strikt chronologische volgorde beschreven. Drukwerk en dubbele stukken zijn uit het archief verwijderd.

K.D. Houniet

Plaatsingslijst

- 1-165 Dagboeken, 1937-2001.
160 delen en 17 klein-formaat dozen
1. 8 juli 1937-9 oktober 1937
 2. 10 oktober 1937-25 februari 1938
 3. 26 februari 1938-22 juli 1938
 4. 22 juli 1938-2 december 1938
 5. 4 december 1938-22 juni 1939
 6. 23 juni 1939-17 november 1939
 7. 17 november 1939-24 januari 1940
 8. 25 januari 1940-3 mei 1940
 9. 4 mei 1940-25 september 1940
 10. 26 september 1940-30 december 1940
 11. 31 december 1940-20 februari 1941
 12. 20 februari 1941-27 maart 1941
 13. 27 maart 1941-15 mei 1941
 14. 15 mei 1941-24 juni 1941
 15. 25 juni 1941-3 augustus 1941
 16. 4 augustus 1941-7 september 1941
 17. 8 september 1941-6 oktober 1941
 18. 6 oktober 1941-5 november 1941
 19. 6 november 1941-26 november 1941
 20. 27 november 1941-27 december 1941
 21. 28 december 1941-21 februari 1942
 22. 22 februari 1942-5 mei 1942
 23. 5 mei 1942-17 juni 1942
 24. 17 juni 1942-31 juli 1942
 25. 31 juli 1942-5 september 1942
 26. 5 september 1942-20 oktober 1942
 27. 21 oktober 1942-27 november 1942
 28. 28 november 1942-8 januari 1943
 29. 9 januari 1943-24 februari 1943
 30. 25 februari 1943-22 april 1943
 31. 23 april 1943-4 juni 1943
 32. 5 juni 1943-26 juli 1943
 33. 26 juli 1943-7 september 1943
 34. 8 september 1943-12 oktober 1943
 35. 13 oktober 1943-9 december 1943
 36. 10 december 1943-17 februari 1944
 37. 17 februari 1944 (vervolg)-21 april 1944
 38. 22 april 1944-10 juni 1944
 39. 10 juni 1944-27 juli 1944
 40. 29 juli 1944 (vervolg)-10 augustus 1944
 41. 11 augustus 1944-16 augustus 1944
 42. 17 augustus 1944-13 september 1944
 43. 12 september 1944-12 oktober 1944

44. 13 oktober 1944-26 november 1944
45. 27 november 1944-2 januari 1945
46. 3 januari 1945-25 februari 1945
47. 26 februari 1945-29 april 1945
48. 30 april 1945-24 juni 1945
49. 25 juni 1945-19 september 1945
50. 20 september 1945-4 januari 1946
51. 5 januari 1946-2 mei 1946
52. 3 mei 1946-23 november 1946
53. 24 november 1946-28 juni 1947
54. 28 juni 1947-23 januari 1948
55. 24 januari 1948-3 augustus 1948
56. 4 augustus 1948-31 december 1948
57. 1 januari 1949-19 mei 1949
58. 20 mei 1949-11 september 1949
59. 12 september 1949-28 januari 1950
60. 29 januari 1950-20 november 1950
61. 20 november 1950-15 augustus 1951
62. 16 augustus 1951-31 mei 1952
63. 1 juni 1952-6 april 1953
64. 2 juni 1953-12 juli 1954
- 64A. 8 juni 1954-12 juli 1954 (zomerreis 1954)
65. 13 juli 1954-1 juli 1955
- 65A. 4 juni 1955-8 juli 1955 (zomerreis 1955)
66. 1 juli 1955 (vervolg)-2 mei 1956
67. 3 mei 1956-8 juni 1957
- 67A. 12 juni 1957-17 juli 1957 (zomerreis 1957)
68. 18 juli 1957-3 oktober 1957
69. 3 oktober 1957 (vervolg)-31 mei 1958
- 69A. 6 juni 1958-27 juni 1958 (zomerreis 1958)
70. 16 juli 1958-31 december 1958
71. 1 januari 1959-3 juni 1959
- 71A. 4 juni 1959-5 juli 1959 (zomerreis 1959)
72. 6 juli 1959-24 november 1959
73. 25 november 1959-7 juni 1960
- 73A. 9 juni 1960-1 juli 1960 (zomerreis 1960)
74. 2 juli 1960-2 april 1961
75. 3 april 1961-1 juni 1961
- 75A. 5 juni 1961-8 juli 1961 (zomerreis 1961)
76. 9 juli 1961-5 juni 1962
77. 5 juni 1962-5 september 1962
- 77A. 19 juni 1962-23 juli 1962 (zomervakantie 1962)
- 77B. 23 juli 1962 (vervolg)-27 juli 1962
78. 6 september 1962-13 juni 1963
- 78A. 14 juni 1963-17 juli 1963 (zomervakantie 1963)
79. 18 juli 1963- 8 november 1963
80. 9 november 1963-17 juni 1964
81. 17 juni 1964-31 december 1964
82. 1 januari 1965-26 augustus 1965
83. 27 augustus 1965-29 april 1966
84. 1 mei 1966-12 juni 1966
- 84A. 13 juni 1966-15 juli 1966 (zomerreis 1966)
- 84B. 13 juni 1966- 15 juli 1966 (zomerreis 1966)

85. 16 juli 1966-30 maart 1967
86. 31 maart 1967-29 augustus 1967
87. 30 augustus 1967-20 mei 1968
88. 21 mei 1968-19 november 1968
89. 20 november 1968-29 juni 1969
90. 29 juni 1969-28 februari 1970
91. 1 maart 1970-17 augustus 1970
92. 18 augustus 1970-28 mei 1971
93. 29 mei 1971-31 december 1971
94. 1 januari 1972-24 juni 1972
95. 25 juni 1972-29 maart 1973
96. 30 maart 1973-14 augustus 1973
97. 15 augustus 1973-5 mei 1974
98. 6 mei 1974-31 augustus 1974
99. 1 september 1974-24 februari 1975
100. 25 februari 1975-27 juni 1975
101. 28 juni 1975-17 januari 1976
102. 18 januari 1976-10 juli 1976
103. 10 juli 1976-15 februari 1977
104. 16 februari 1977-28 september 1977
105. 29 september 1977-19 maart 1978
106. 20 maart 1978-30 juni 1978
107. 30 juni 1978-17 januari 1979
108. 17 januari 1979-3 juli 1979
109. 3 juli 1979-15 januari 1980
110. 15 januari 1980-12 juni 1980
111. 13 juni 1980-28 oktober 1980
112. 29 oktober 1980-4 mei 1981
113. 5 mei 1981-11 september 1981
114. 12 september 1981-12 april 1982
115. 13 april 1982-10 augustus 1982
116. 11 augustus 1982-15 februari 1983
117. 16 februari 1983-8 augustus 1983
118. 9 augustus 1983-4 februari 1984
119. 5 februari 1984-22 juni 1984
120. 22 juni 1984-8 september 1984
121. 9 september 1984-3 januari 1985
122. 3 januari 1985-27 mei 1985
123. 28 mei 1985-27 augustus 1985
124. 28 augustus 1985-21 januari 1986
125. 21 januari 1986-3 juni 1986
126. 4 juni 1986-14 september 1986
127. 15 september 1986-18 februari 1987
128. 19 februari 1987-23 juni 1987
129. 24 juni 1987-4 november 1987
130. 5 november 1987-6 april 1988
131. 7 april 1988-21 augustus 1988
132. 22 augustus 1988-4 januari 1989
133. 5 januari 1989-2 mei 1989
134. 3 mei 1989-19 oktober 1989
135. 20 oktober 1989-30 maart 1990
136. 31 maart 1990-25 augustus 1990
137. 26 augustus 1990-11 januari 1991

138. 12 januari 1991-7 juni 1991
139. 8 juni 1991-16 september 1991
140. 16 september 1991-19 maart 1992
141. 19 maart 1992-28 juni 1992
142. 28 juni 1992-5 november 1992
143. 6 november 1992-30 april 1993
144. 1 mei 1993-3 september 1993
145. 4 september 1993-11 januari 1994
146. 12 januari 1994-5 juni 1994
147. 6 juni 1994-16 september 1994
148. 17 september 1994-26 januari 1995
149. 27 januari 1995-6 juni 1995
150. 6 juni 1995-19 september 1995
151. 20 september 1995-25 februari 1996
152. 26 februari 1996-11 juni 1996
153. 12 juni 1996-19 september 1996
154. 20 september 1996-3 maart 1997
155. 4 maart 1997-30 juni 1997
156. 1 juli 1997-19 september 1997
157. 19 september 1997-8 maart 1998
158. 9 maart 1998-23 juni 1998
159. 25 juni 1998-7 oktober 1998
160. 8 oktober 1998-23 februari 1999
161. 24 februari 1999-26 juni 1999
162. 27 juni 1999-9 december 1999
163. 10 december 1999-11 mei 2000
164. 12 mei 2000-25 oktober 2000
165. 27 oktober 2000-25 januari 2001

- 166-170. Schriften met aantekeningen betreffende zomer- en herfstvakanties, 1967-1999.
5 delen
166. 1967-1970
 167. 1974-1978
 168. 1985-1988
 169. 1991-1993
 170. 1999
171. Brieven en briefkaarten verzonden door W.G. Overbosch aan Barry Jansen van 20 april-30 juli 1943, 1943.
1 omslag
NB: Aan de brief van 29 juni 1943 is een brief bijgevoegd van 'Piet', de toekomstige zwager van Overbosch.
172. Brieven en briefkaarten verzonden door W.G. Overbosch aan Barry Jansen van 3 augustus-30 november 1943, 1943.
1 omslag

173. Correspondentie tussen W.G. Overbosch en Barry Jansen van 1 december 1943-31 maart 1944, 1943-1944.
1 omslag
NB: Aan de brief d.d. 3 januari 1944 aan Barry Jansen is een brief van Jan Sprey d.d. 31 januari 1944 bijgevoegd.
174. Brieven verzonden door W.G. Overbosch aan Barry Jansen van 3 april-29 juni 1944, 1944.
1 omslag
175. Gedichten van derden geschreven ter gelegenheid van het huwelijk van W.G. Overbosch en Barry Jansen, z.d.
1 omslag
176. Brieven verzonden door W.G. Overbosch aan zijn echtgenoot, 22 november 1944-24 februari 1945, 1944-1945.
1 omslag
- 177-186. Brieven en briefkaarten verzonden door B. Overbosch-Jansen aan W.G. Overbosch, 1940-1977
10 omslagen
- 177. 6 april-28 november 1940
 - 178. 27 januari-19 november 1941
 - 179. 2 februari-29 december 1942
 - 180. 4 januari-27 december 1943
 - 181. 4 januari-21 december 1944
NB: Aan de brief van 16 maart 1944 is een briefkaart van M.Mullens bijgevoegd d.d. 13 maart 1944.
 - 182. 18 januari-23 augustus 1945
 - 183. 10 juli 1946
 - 184. 20 juli 1951
 - 185. 18 september 1952
 - 186. 16 juli 1977
- 187-191. Brieven, briefkaarten en uitgeschreven preken verzonden door W.G. Overbosch aan Barry Jansen, 1939-1943
5 omslagen
- 187. 10 oktober-29 december 1939
 - 188. 6 februari-27/28 december 1940
NB: In het geval van inv.nr. 188 gaat het om correspondentie. Bij de brief van Overbosch d.d. 25 maart 1940 is het antwoord van Jansen d.d. 25 maart 1940 bijgevoegd.
 - 189. 17 januari -26 november 1941
 - 190. 4 februari-27 december 1942
NB: Aan de brief van 23 oktober 1942 is een brief van Joséphine Lulofs d.d. 21 oktober 1942 bijgevoegd. Aan de brief van 8 december 1942 is een brief van Jan en Bei [achternaam onbekend] d.d. 6 november 1942 bijgevoegd.
 - 191. 4 januari-19 april 1943

192. Stukken betreffende Boekencentrum N.V. en de Hervormde Dagkalender, 1946- 1947.
 Ontvangen brieven met bijlagen, ontvangen briefkaarten en doorslagen van verzonden brieven betreffende bijdragen in de *Stem van Israël*, *De Nieuwe Nederlander*, *Weekblad der Nederlandsche Hervormde Kerk*, *De Kerk Thuis* en uitgeversmaatschappij Holland, 1946-1948.
 Stukken betreffende wederopbouwactie van de bouw- en restauratiecommissie van de NHK met schriftelijke bijdrage van W.G. Overbosch, 1946 en z.d.
 Stukken betreffende de kring 'Rooms-Hervormd', [1946] en z.d.
 Stukken betreffende de Synodale Commissie Hervormde Jeugd- raad, 1947.
 Brief van Th.A. Vos betreffende folder 'Kerk, Jeugd en film' van 21 juni 1947, 1947.
 Ontvangen uitnodigingen voor lezingen en toespraken, 1947-1948.
 1 omslag
193. Brieven, briefkaarten, doorslagen van verzonden brieven en losse stukken, 1936-2000 en z.d.
 2 omslagen
194. Stukken betreffende vakantie in Duitsland en Denemarken, 1961 en z.d.
 1 omslag
195. Brieven, briefkaarten en telegrammen ter gelegenheid van de 70e verjaardag van W.G. Overbosch, 1989.
 1 omslag
196. Stukken betreffende *Zo gezegd, zo gezien: gebundelde overwegingen en opstellen*, 1994-1998.
 1 omslag
197. Correspondentie met fotobureau's betreffende de Stichting Herstel Betuwe, ontvangen briefkaarten, foto's en negatieven, 1934-1970 en z.d.
 Stukken betreffende W.G. Overbosch als (hulp)prediker, 1942-1945.
 1 doos